

Türkiye'deki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin İncelenmesi

An Examination on Psychological Counseling and Guidance Practice and Research Centers in Türkiye

Sayfa | 654

Fatih CAMADAN , Doç. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, fatihcamadan@uludag.edu.tr

Fatimatüzzehra ALPAYDIN , Yüksek Lisans Öğrencisi, Bursa Uludağ Üniversitesi, 802233022@ogr.uludag.edu.tr

Geliş tarihi - Received: 03 Nisan 2023
Kabul tarihi - Accepted: 26 Haziran 2023
Yayın tarihi - Published: 28 Haziran 2023

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 654-675.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 654-675.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Öz. Üniversitelerde psikolojik danışma ve rehberlik merkezleri aracılığıyla öğrencilerin kişisel ve sosyal alanlarındaki gelişimlerine ve bu alanlarda yaşadıkları problemlerin çözümüne yönelik önemli katkılar sağlanmaktadır. Bununla birlikte söz konusu merkezlerde konferans, psiko eğitim, oryantasyon ve bilimsel araştırma gibi çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Türkiye'deki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin (PDRMER) incelenmesi ve sonuçların güncel olarak ortaya konulmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu amaçla araştırma kapsamında Yükseköğretim Kurulu'nun resmî web sayfasında yer alan tüm devlet ve vakıf üniversitelerindeki PDRMER'lerin resmî web sayfaları incelenmiştir. Nitel araştırma yaklaşımına dayalı bu çalışmada doküman analizi yapılarak mevcut durum betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın sonucunda 205 üniversitede toplam 47 merkezin olduğu tespit edilmiştir. Bu merkezlerin 38'inin son bir yıl içerisinde faaliyet yaptığı belirlenmiştir. Son bir yıl içerisinde faaliyet yapan merkezlerin 26'sında; yöneticilerin dışında uzman personelin görev yaptığı, uzmanların kadro türünün psikolojik danışman, psikolog, klinik psikolog, öğretim görevlisi, psikiyatrist, araştırma görevlisi ve sosyal çalışmacı şeklinde olduğu; merkezlerin çoğunun fiziki mekâna sahip olduğu, merkezlerde en sık yürütülen çalışmaların bireyle psikolojik danışma, konferans ve grupla psikolojik danışma faaliyeti olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Psikolojik danışma, Rehberlik, Psikolojik danışma ve rehberlik uygulama ve araştırma merkezi*

Abstract. Through psychological counseling and guidance centers in universities, significant contributions are made to the development of students in their personal and social areas and to the solution of the problems they experience in these areas. In addition, various studies such as conferences, psychoeducation, orientation and scientific research are carried out in these centers. It is thought that it is important to examine the Psychological Counseling and Guidance Practice and Research Centers (PCGPRC) in Türkiye and to present the results up-to-date. For this purpose, the official web pages of PCGPRC in all state and foundation universities included in the official website of the Council of Higher Education were examined within the scope of the research. In this study based on the qualitative research approach, the current situation was tried to be described by making document analysis. As a result of the research, according to the official web pages, it was found that there are 47 psychological counseling and guidance practice and research centers in 205 universities. It has been determined that 38 of these centers have been operating within the last year. In 26 of the centers operating in the last year; specialist personnel are employed besides the managers, and the staff type of the experts is psychological counselor, psychologist, clinical psychologist, lecturer, psychiatrist, research assistant and social worker; It has been determined that most of the centers have physical spaces, and the most frequently carried out activities in the centers are individual counseling, conferences and group counseling activities.

Keywords: *Psychological counseling, Guidance, Psychological counseling and guidance practice and research centers*

Extended Abstract

Introduction. The problems experienced by university students are a subject worth examining. Researches on this subject can be grouped as personal, social, academic, career, university opportunities and financial opportunities according to the problem areas they deal with. In studies on personal issues, students' drug use, personality problems, time management, anxiety, depression, behavioral problems, self-evaluation (Aluede et al., 2006), stress, anxiety, situational problems, depression, developmental problems, health (Benton et al., 2003), sleep problems, depression, loneliness, self-understanding (Köksal & Topkaya, 2021) and emotional problems (Atik & Yalçın, 2010; Erkan et al., 2012; Özdemir & Şahin, 2019; Pektaş & Bilge, 2007) has been done. In some studies, students' health (Pektaş & Bilge, 2007), depression, somatic problems (Baker & Bıçak, 2006), anxiety disorder (Güneri, 2006), eating disorders (Türküm et al., 2004), problematic internet use (İkiz et al., 2015), loneliness, sleep and eating disorders (İkiz & Mete Otlu, 2015), loneliness, depression (Ceyhan & Ceyhan, 2011). In some studies, students' time management (Kenny et al., 2009), depression, anxiety, stress (Bayram & Bilgel, 2008), stress (Hyun et al., 2006), obsession, depression (Deniz et al., 2004), and body dysmorphic disorder (Cansever et al., 2003). In the study conducted by Kacur & Atak (2011), university students, when faced with a problem situation, first try to alleviate or solve their problems by doing a research on their own, then ask for help from their friends, ask for help from their families, and quit their job without applying anywhere. They prefer to seek help from an expert and calm themselves by crying. The result of this research showed that while students can sometimes be self-sufficient in coping with these problems, they sometimes need help. This situation reveals the importance of professional resources where university students can get psychological counseling support when they need help. Within the scope of this study, it is worth examining the situation of the psychological counseling and guidance practice and research centers included in the universities in Türkiye.

Method. This research is a descriptive study based on qualitative research approach. In descriptive research based on qualitative research approach, a phenomenon is tried to be described directly and clearly (Lambert & Lambert, 2012). In this research, PCGPRCs in Türkiye were examined directly on their official web pages within the framework of a certain date and internet environment. The document analysis method was used to collect data. Within the scope of this research, all state and foundation universities on the official website of the Council of Higher Education (CHE) were examined. Descriptive analysis was used to analyze the data obtained from the research.

Results. As a result of the research, according to the official web pages, it was found that there are 47 psychological counseling and guidance practice and research centers in 205 universities. It has been determined that 38 of 47 centers have been operating in the last year. In 26 of the centers operating in the last year, it was determined that apart from the managers, specialist personnel were employed, the staff type of these experts is in the form of psychological counselor, psychologist, clinical psychologist, lecturer, psychiatrist, research assistant and social worker, they had a physical location. According to the results obtained from the research, it is seen that the activities carried out in the centers are individual psychological counseling (f=32), conference (f=27), group psychological counseling (f=24), psycho-educational programs (f=23), self-help brochures (f=19), online counseling (f=17), orientation program (f=16), the practice of psychological tests (f=11), scientific research (f=6),

vocational counseling (f=5), peer counseling (f=3), congress/symposium (f=3), project (f=2), psychiatric support (f=2) and community service studies (f=2). Also, when the names of these centers were examined, it was understood that they do not have a standard name although they are very similar to each other.

Sayfa | 657

Discussion and Conclusion. There are many studies showing that university students need psychological support in this regard (Aluede et al., 2006; Atik & Yalçın, 2010; Benton et al., 2003; Baker & Bıçak, 2006; Donat et al., 2019; Erkan et al., 2012; Güneri, 2006; Köksal & Topkaya, 2021; Sertelin Mercan & Yıldız, 2011; Özdemir & Şahin, 2019; Pektaş & Bilge, 2007; Türküm et al., 2004; Yazıcı, 2003). Psychological counseling and guidance practice and research centers are considered to be an important source of psychological support for students at the university. These research results reveal the necessity of psychological counseling and guidance practice and research centers in every university. However, it is considered that the establishment of a standard in the names of the centers established for the same purpose will be beneficial both in clarifying the aims of these centers and in increasing the cooperation between them. However, it is thought that it will not be sufficient to establish a standard only in the names of these centers. In this context, as Gizir (2010) stated, it is evaluated that there is a need to develop a basic university PCG model in light of current developments. In this way, it is thought that systematic and cooperation will be stronger in the works of the centers.

The results obtained from this research are limited to the information obtained from PCGPRCs in Türkiye and their official web pages between 01.01.2022 and 01.01.2023. In other words, the centers that do not have an official web page and the studies of the units that provide PCR services but were not established under the name of the center are excluded from the scope of this research. It is also known that there are different units established within universities that do not have the status of a center and provide PCR services. In future research, interviews can be conducted with those who work in these centers or individuals who receive help from these centers, and examinations can be made on units that are not established as a center. In this way, more in-depth information about PCR services carried out at universities can be accessed.

Giriş

Yükseköğretim İstatistikleri'ne göre 2021-2022 eğitim-öğretim yılında yükseköğretime kayıtlı öğrenci sayısı 8.296.959'dur (YÖK, 2022a). Türkiye nüfusunun önemli bir bölümünü oluşturan bu gruptaki bireyler, lise öğreniminin sonunda girdikleri sınavlarda başarı göstererek üniversitede eğitim almaya hak kazanmışlardır. Bu öğrencilerin birçoğu o güne değin yaşamlarını sürdürdükleri şehir, arkadaş çevresi ve aile ortamından ayrılmak durumunda kalabilmektedir. Bu durum gençlerin gelişimleri açısından birçok fırsatın yanında çeşitli zorlukları da beraberinde getirebilmektedir. Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin birçoğu ailelerinden ayrı ve farklı bir ortamda yaşamlarını sürdürerek bağımsız bir şekilde yaşama becerisini ve birey olma iradesini ortaya koyabilmektedir. Bununla birlikte üniversite yaşantısı bireylerin hayatlarının psikolojik, sosyal, fiziksel ve ekonomik alanlarına ilişkin süreçleri de sağlıklı bir şekilde yürütmeleri gerektiği sorumluluğunu beraberinde getirebilmektedir. Dilekmen'in (2010) ifade ettiği gibi üniversitede öğrenim gören bir birey kendi başına karar verme, barınma, beslenme, akademik başarı, kişilerarası ilişkilerini düzenleme, parayı yönetme, sağlık problemleri ile başa çıkma, kimlik kazanma, mesleği için hazırlık yapma ve mezun olduktan sonra iş bulma gibi birçok farklı görev ve sorumluluk ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu kapsamda üniversite, bireylerin birçok yeni yaşantıyı tecrübe ettikleri önemli bir gelişim ortamı olarak ifade edilmektedir. Bireyden bu ortama etkili bir şekilde uyum sağlaması ve edindiği sosyal özgürlükler içinde bağımsız olmayı başarabilmesi beklenmektedir (Gizir, 2005). Dolayısıyla üniversite döneminde öğrencilerin yerine getirmeleri gereken çeşitli gelişim görevlerinin olduğu söylenebilir. Kimi öğrencilerin bu gelişim görevlerini gerçekleştiremedikleri ve çeşitli problemlerle karşılaşabildikleri tahmin edilmektedir.

Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları problemler incelenmeye değer bir konudur. Bu konuda yapılan araştırmalar ele aldıkları problem alanlarına göre kişisel, sosyal, akademik, kariyer, üniversitenin imkânları ve maddi imkânlar şeklinde gruplandırılabilir. Kişisel konular ile ilgili yapılan araştırmalarda öğrencilerin uyuşturucu kullanımı, kişilik problemleri, zaman yönetimi, kaygı, depresyon, davranış problemleri, kendini değerlendirme (Aluede vd., 2006), stres, kaygı, durumsal problemler, depresyon, gelişimsel problemler, sağlık (Benton vd., 2003), uyku problemleri, depresyon, yalnızlık, kendini anlama (Köksal & Topkaya, 2021) ve duygusal problemler (Atik & Yalçın, 2010; Erkan vd., 2012; Özdemir & Şahin, 2019; Pektaş & Bilge, 2007) yaşadıkları tespit edilmiştir. Bir takım araştırmalarda öğrencilerin sağlık (Pektaş & Bilge, 2007), depresyon, somatik sorunlar (Baker & Bıçak, 2006), kaygı bozukluğu (Güneri, 2006), yeme bozuklukları (Türküm vd., 2004), problemlerli internet kullanımı (İkiz vd., 2015), yalnızlık, uyku, yeme bozuklukları (İkiz & Mete Otlı, 2015), yalnızlık, depresyon (Ceyhan & Ceyhan, 2011) yaşadıkları belirlenmiştir. Bazı araştırmalarda ise öğrencilerin zaman yönetimi (Kenny vd., 2009), depresyon, kaygı, stres (Bayram & Bilgel, 2008), stres (Hyun vd., 2006), obsesyon, depresyon (Deniz vd., 2004) ve beden dismorfik bozukluk (Cansever vd., 2003) ile ilgili konularda problemler yaşadıkları ortaya konulmuştur.

Sosyal konuların ele alındığı araştırmalarda üniversite öğrencilerinin ailevi problemler, ilişki sorunları, cinsel taciz (Aluede vd., 2006), kişilerarası ilişkiler, ailevi problemler, cinsel taciz (Benton vd., 2003) ve uyum sağlama (Donat vd., 2019) konularında problemler yaşadıkları saptanmıştır. Bir takım araştırmalarda öğrencilerin ailevi problemler, romantik problemler, cinsel taciz (Özdemir & Şahin, 2019), aile özlemi, sosyal ilişkiler (Demirci, 2019) ve kişisel problemler (Atik & Yalçın, 2010) ile Camadan, F. ve Alpaydın, F. (2023). Türkiye'deki psikolojik danışma ve rehberlik uygulama ve araştırma merkezlerinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(1), 654-675.*

karşılaştıkları belirlenmiştir. Bazı araştırmalarda ise öğrencilerin ailevi problemler, ilişkisel problemler, romantik ilişkiler (Pektaş & Bilge, 2007), sosyal kaygı, ilişkisel problemler (Baker & Bıçak, 2006), aile özlemi (Türküm vd., 2004), aile üyeleri, öğretim elemanları ve karşı cinsiyetten arkadaşlar (Yazıcı, 2003) ile ilgili problem yaşadıkları tespit edilmiştir.

Sayfa | 659

Akademik konuların incelendiği araştırmalarda üniversite öğrencilerinin derslerle ilgili problemler (Aluede vd., 2006; Atik & Yalçın, 2010; Benton vd., 2003; Donat vd., 2019; Erkan vd., 2012; Özdemir & Şahin, 2019; Pektaş & Bilge, 2007; Sertelin Mercan & Yıldız, 2011; Türküm vd., 2004) yaşadıkları ortaya konulmuştur. Bununla birlikte öğrencilerin sınav kaygısı (Köksal & Topkaya, 2021) ve okula uyum sorunları (Demirci, 2019) yaşadıkları tespit edilmiştir. Kariyer konusunun incelendiği araştırmalarda ise öğrencilerin kariyer ihtiyaçları (Aluede vd., 2006; Atik & Yalçın, 2010), mesleki konular (Benton vd., 2003) ve gelecek kaygısı (Baker & Bıçak, 2006; Türküm vd., 2004; Yazıcı, 2003) ile ilgili problem yaşadıkları saptanmıştır.

Üniversitenin imkânları konusunda yapılan araştırmalarda üniversite öğrencilerinin barınma, güvenlik (Donat vd., 2019), ulaşım, barınma, üniversitenin fiziki yetersizlikleri, sosyal faaliyetlerin yetersizliği (Demirci, 2019) ile ilgili konularda problemlerle karşılaştıkları saptanmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin kayıt ve evrak işlerinde (Sertelin Mercan & Yıldız, 2011) problemler yaşadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin maddi imkansızlıklar yaşadıkları (Aluede vd., 2006; Donat vd., 2019; Erkan vd., 2012; Özdemir & Şahin, 2019; Sertelin Mercan & Yıldız, 2011; Türküm vd., 2004) ortaya konulmuştur.

Üniversite eğitimi boyunca öğrencilerin problemlerle karşılaştıklarında ne gibi tepkiler verdiklerinin ya da bu problemlerle ne şekilde başa çıktıklarının önemli olduğu düşünülmektedir. Kacur & Atak'ın (2011) yaptıkları araştırmada üniversitede eğitim gören öğrenciler bir problem durumuyla karşı karşıya kaldıklarında ilk olarak kendileri bir araştırma yaparak problemlerini hafifletmeye ya da çözmeye çalışmakta, ardından sırasıyla arkadaşlarından yardım isteme, ailelerinden yardım isteme, herhangi bir yere başvurmadan işi olurluna bırakma, bir uzmandan yardım talebinde bulunma ve ağlayarak kendilerini sakinleştirme yollarını tercih etmektedirler. Bu araştırma sonucu göstermiştir ki, öğrenciler yaşadıkları bu sorunlar ile başa çıkmada kimi zaman kendi kendilerine yetebilirken kimi zaman da yardıma ihtiyaç duyabilmektedirler. Bu durum üniversite öğrencilerinin yardıma ihtiyaç duyduklarında psikolojik danışma desteği alabilecekleri profesyonel kaynakların önemini açığa çıkarmaktadır. Bu destek hizmetleri ile ilgili olarak yayınlanan Yükseköğretim Kurumları, Mediko-Sosyal Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Dairesi Uygulama Yönetmeliği Madde 10'da bu dairede yürütülecek başlıca hizmetlerden birisinin de psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) hizmetleri olduğu ifade edilmiştir. Bu hizmetlerle ilgili olarak Madde 14'te "Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri olarak öğrencilerin karşılaştıkları duygusal, sosyal, eğitime veya meslek ve iş seçimine ilişkin sorunların çözümünde onlara danışmanlık ve rehberlik yapar." ifadesi yer almaktadır. Bununla birlikte 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda birtakım hükümler bulunmaktadır. Şöyle ki Madde 47-Faaliyetlerin Düzenlenmesi: C. "Üniversiteler rehberlik ve psikolojik danışma merkezleri kurar, öğrencilerin kişisel ve ailevi sorunlarını çözümlenmeye çalışır." ifadesine göre üniversiteler bünyesinde psikolojik danışma ile ilgili merkezlerin kurulabileceği ve bu merkezlerin öğrencilerin yararına faaliyetler yürütebileceği anlaşılmaktadır.

PDRMER'ler yönetsel ve mali özgürlükleri olabilen, psikolojik danışma hizmetinin yanında araştırma yapma, ulusal ve uluslararası projeler geliştirme olanakları olan ve bünyesinde psikolojik danışman, psikiyatrist, psikolog, klinik psikolog ve sosyal çalışmacının görev yapabildiği birimlerdir (Türküm, 2007). Söz konusu merkezlerin yaptıkları çalışmalar birbirinden farklılık göstermekle birlikte, yukarıda değinilen kanun maddesi uyarınca ortak amaçlar doğrultusunda öğrencilere yönelik çeşitli hizmetler sunabildikleri anlaşılmaktadır (2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, Madde 47). Üniversitelerin yürüttükleri eğitim-öğretim faaliyetlerinin yanı sıra PDRMER'ler aracılığıyla sundukları bu hizmet ve fırsatların bireylerin akademik, kişisel, sosyal ve kariyer gelişimleri ve bu alanlarda yaşadıkları problemlerin çözümünde önemli bir rol üstlendikleri düşünülmektedir. Bu noktada değinilen merkezlerin üniversiteler bünyesinde önemli işlevlerinin olduğu söylenebilir.

Psikolojik danışma hizmetleri, bireyin gelişim döneminde karşılaştığı problemleri çözmeye yardımcı olması ve yaşam koşullarına uyum sağlayabilmesinde önem taşımaktadır. Gelişim dönemlerinden biri olan üniversite yılları bireyin yaşamında değişimler içeren kritik bir dönemdir ve bu dönemde karşılaşılan sosyal ve psikolojik değişimler birtakım zorlukları beraberinde getirebilmektedir (Kızıldağ vd., 2012). Öğrencilerin üniversiteye başladıklarında psikolojik desteğe ihtiyaç duyabilecekleri göz önünde bulundurulduğunda, üniversiteler bünyesinde bu hizmetlerin sunulduğu PDRMER'lerin yaptığı çalışmaların önemli olduğu düşünülmektedir. Bu noktadan hareketle bu araştırma kapsamında Türkiye'deki PDRMER'lerin incelenmesi araştırılmaya değer görülmüştür. Merkezi bulunan üniversitelerin sayısı, merkezlerin hangi isimle kurulduğu, merkezlerin son bir yıl içerisindeki faaliyet yapma durumu, merkezlerde yürütülen faaliyetlerin neler olduğu, merkezlerde yöneticiler dışındaki uzman personel sayısı, merkezlerde yöneticiler dışındaki uzman personelin kadro türü ve merkezlerin fiziki mekâna sahip olup olmadığı gibi durumların incelenmesinin bu merkezler ile ilgili durumun ortaya konulması açısından önemli olduğu düşünülmüştür. Bu merkezlerin durumunun resmî web sayfaları üzerinden incelenmesi ise ayrıca önemli görülmüştür. Nitekim bu merkezlerin faaliyetlerinin duyurulacağı, tanıtılacağı, yaygın etkilerinin artırılabilceği ve kurumsal bir nitelik taşıyan ortamlar olması yönüyle resmî web sayfaları önem arz etmektedir. Bu araştırmanın, var olan merkezlerin faaliyetlerinin geliştirilmesine ve yeni kurulacak olan merkezlerin çalışmalarına fikir verebileceği düşünülmüştür. Türkiye'deki PDRMER'lerin incelendiği bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. PDRMER bulunan üniversitelerin (devlet, vakıf) sayısı kaçtır?
2. PDRMER'ler hangi isimle kurulmuştur?
3. PDRMER'lerin son bir yıl içerisindeki faaliyet yapma durumları nedir?
4. PDRMER'lerde yürütülen faaliyetler nelerdir?
5. PDRMER'lerde yöneticiler dışındaki uzman personel sayısı kaçtır?
6. PDRMER'lerde yöneticiler dışındaki uzman personelin kadro türü nedir?
7. PDRMER'lerin fiziki mekâna sahip olma durumu nedir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yaklaşımına dayalı betimsel bir çalışmadır. Nitel araştırma yaklaşımına dayalı betimsel araştırmada bir olgu doğrudan ve açık bir şekilde betimlenmeye çalışılır (Lambert & Lambert, 2012). Bu araştırmada Türkiye'deki PDRMER'ler doğrudan kendi resmî web sayfaları üzerinden ve belli bir tarih aralığı dikkate alınarak incelenmiştir. Bu sayede bu merkezlerin durumu açık bir şekilde ortaya konulmuş ve belli sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında Türkiye'deki PDRMER'lerin resmî web sayfalarının incelenmesi ve ulaşılan sonuçların analiz edilmesinde kullanılmak üzere araştırmacılar tarafından bir form hazırlanmıştır. Bu formun hazırlanması sürecinde öncelikle ilgili literatürde üniversitelerde yürütülen PDR hizmetleri ile ilgili yapılan araştırmalar incelenmiştir. Daha sonra PDRMER'lerin resmî web sayfalarında ne tür bilgilere yer verildiği araştırılmıştır. Bu incelemelerden sonra taslak bir form hazırlanmıştır. Hazırlanan bu taslak form, incelemeleri amacıyla farklı üniversitelerin bünyesinde yer alan çeşitli PDRMER'lerde görev yapan üç psikolojik danışman ve PDR alanında uzman üç öğretim elemanı olmak üzere toplam altı uzmana gönderilmiştir. Uzmanlar geri bildirimlerinde formda "merkezde yönetici dışında görev yapan uzman personelin sayısı ve bunların kadro türü" ile ilgili bilgilerin de incelenmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Öte yandan uzmanlar formda "merkezin kaç yıldır hizmet verdiği" ile ilgili bilgiye gerek olmadığını ifade etmişlerdir. Uzmanların getirdikleri öneriler dikkate alınarak forma son hali verilmiştir. Bu form sayesinde verilerin kaydı ve analizi daha sistematik bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Form aracılığıyla merkezlerin incelendiği hususlar aşağıdaki şekildedir:

- PDRMER bulunan üniversitelerin (devlet, vakıf) sayısı
- PDRMER'lerin hangi isimle kurulduğu
- PDRMER'lerin son bir yıl içerisindeki faaliyet yapma durumları
- PDRMER'lerde yürütülen faaliyetler
- PDRMER'lerde yöneticiler dışındaki uzman personel sayısı
- PDRMER'lerde yöneticiler dışındaki uzman personelin kadro türü
- PDRMER'lerin fiziki mekâna sahip olma durumu

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanmasından önce Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan 24/02/2023 toplantı tarih ve 2023/02 toplantı numarası ile araştırmanın etik açıdan uygun olduğuna dair onay alınmıştır. Araştırmanın verilerinin toplanmasında doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırma problemi ile ilgili yazılı ve görsel materyal veya malzemenin analiz edilmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Bu inceleme her türlü evrak, rapor, dilekçe, anı ve mektup üzerinde yapılabileceği gibi web siteleri, bilgi ve belge bankaları ve internet sitelerinin incelenmesi şeklinde de gerçekleştirilebilir (Sönmez & Alacapınar, 2016). Bu araştırma kapsamında ise YÖK'ün (2022b) resmî web sayfasında yer alan Türkiye'deki tüm devlet ve vakıf üniversiteleri incelenmiştir. Bu üniversitelerdeki PDRMER'lerin faaliyetlerinin incelenmesinde de merkezlerin resmî Camadan, F. ve Alpaydın, F. (2023). Türkiye'deki psikolojik danışma ve rehberlik uygulama ve araştırma merkezlerinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(1), 654-675.*
DOI: 10.51460/baebd.1276204

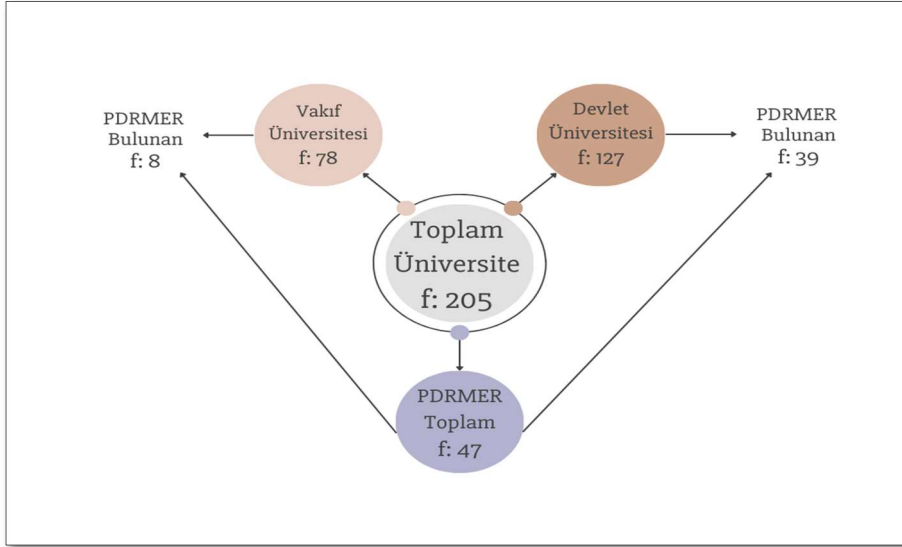
web sayfaları dikkate alınmıştır. Resmî web sayfası olmayan merkezler bu araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Değınilen resmî web sayfası taramaları 01.01.2022-01.01.2023 tarihleri arasındaki bilgileri kapsamaktadır. Araştırmadan elde edilen veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. Bu analiz türünde toplanan verilerin ayrıntılı bir şekilde ayrıştırılması yerine, verilerin üzerinde herhangi bir işlem yapılmadan olduğu gibi gösterilmesi, betimlenmesi, resmedilmesi ve anlatılması esastır (Sönmez & Alacapınar, 2016). Bu araştırmada Türkiye’deki PDRMER’lere ilişkin elde edilen veriler üzerinde herhangi bir değışiklik yapılmadan ulaşılan sonuçlar açık ve anlaşılır biçimde sunulmuştur. Bu kapsamda elde edilen veriler frekans ve yüzde değerlerine dayalı olarak şekiller eşliğinde aktarılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Doküman analizinde, geçerlik ve güvenirlığın sağlanması amacıyla çeşitli yollar takip edilmektedir. Bu konuda Cansız Aktaş (2014), doküman analizinde geçerliğin sağlanması için elde edilen verilerin açık ve anlaşılır bir şekilde sunulmasının ve analiz süreçlerinde başka araştırmacıların görüşlerinin de alınmasının gerekli olduğunu ifade etmiştir. Güvenirlığın sağlanmasında ise elde edilen verilerin analizinde, dışarıdan bakan birisinin gözüyle tutarlı davranıldığına ortaya konulmasının gerekli olduğu belirtilmiştir. Bu araştırma kapsamında geçerliğin sağlanabilmesi için elde edilen veriler açık ve anlaşılır biçimde sunulmuştur. Bu doğrultuda ulaşılan bulgular şekiller eşliğinde aktarılmıştır. Ayrıca araştırmada verilerin toplanmasında kullanılan formun hazırlanmasında psikolojik danışmanlık alanında uzman altı kişinin görüşleri alınmıştır. Öte yandan Türkiye’deki PDRMER’ler, araştırmayı hazırlayan iki araştırmacı tarafından öncelikle resmî web sayfaları üzerinden bağımsız olarak incelenmiştir. Daha sonra iki araştırmacı bir araya gelerek elde ettikleri bilgileri karşılaştırmış, görüş ayrılıklarını ve benzerliklerini tartışarak bulgulara son halini vermiştir. Bu şekilde gerek verilerin toplanması gerekse analizinde araştırmacılar görüş birliğine varmaya çalışmıştır. Öte yandan araştırma kapsamında veriler, herkesin erişimine açık olan linklerden toplanmıştır. Bu sayede elde edilen sonuçların tutarlılığı kontrol edilebilir kılınmaya çalışılmıştır. Değınilen bu çalışmalar sayesinde araştırmada geçerlik ve güvenirlığın sağlanması amaçlanmıştır.

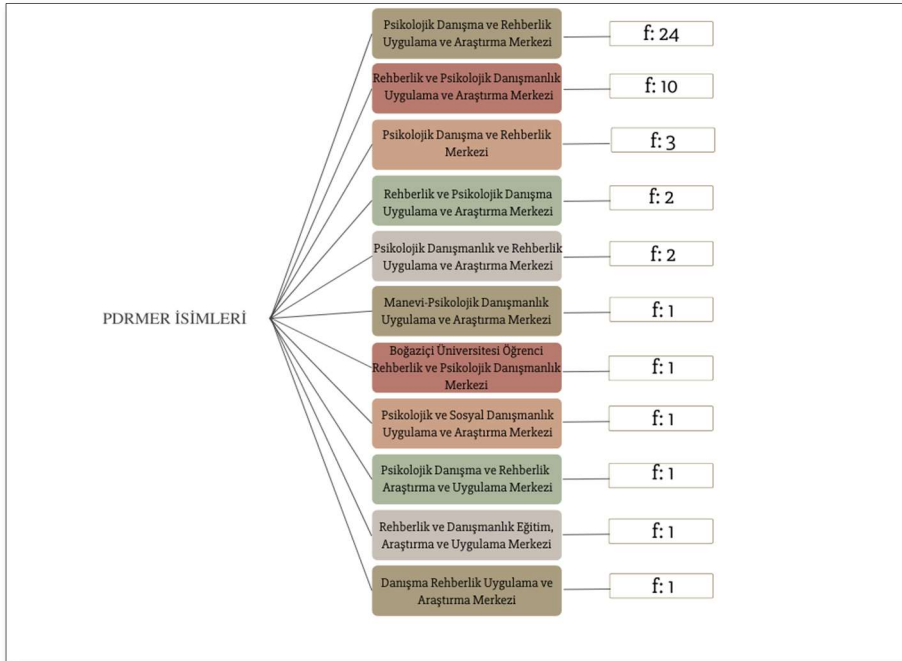
Bulgular

Araştırma amacı doğrultusunda kullanılan formdaki hususlara ilişkin elde edilen bulgular aşağıda sırasıyla sunulmuştur. Söz konusu bulgular şekiller eşliğinde aktarılmıştır.

Şekil 1. Türkiye’de PDRMER bulunan üniversitelerin sayısı (devlet, vakıf)

Şekil 1 incelendiğinde Türkiye’de 127 devlet üniversitesinin 39’unda (%30.70) ve 78 vakıf üniversitesinin 8’inde (%10.25) PDRMER’in bulunduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte 205 üniversitenin 47’sinde (%22.92) PDRMER’in olduğu görülmektedir.

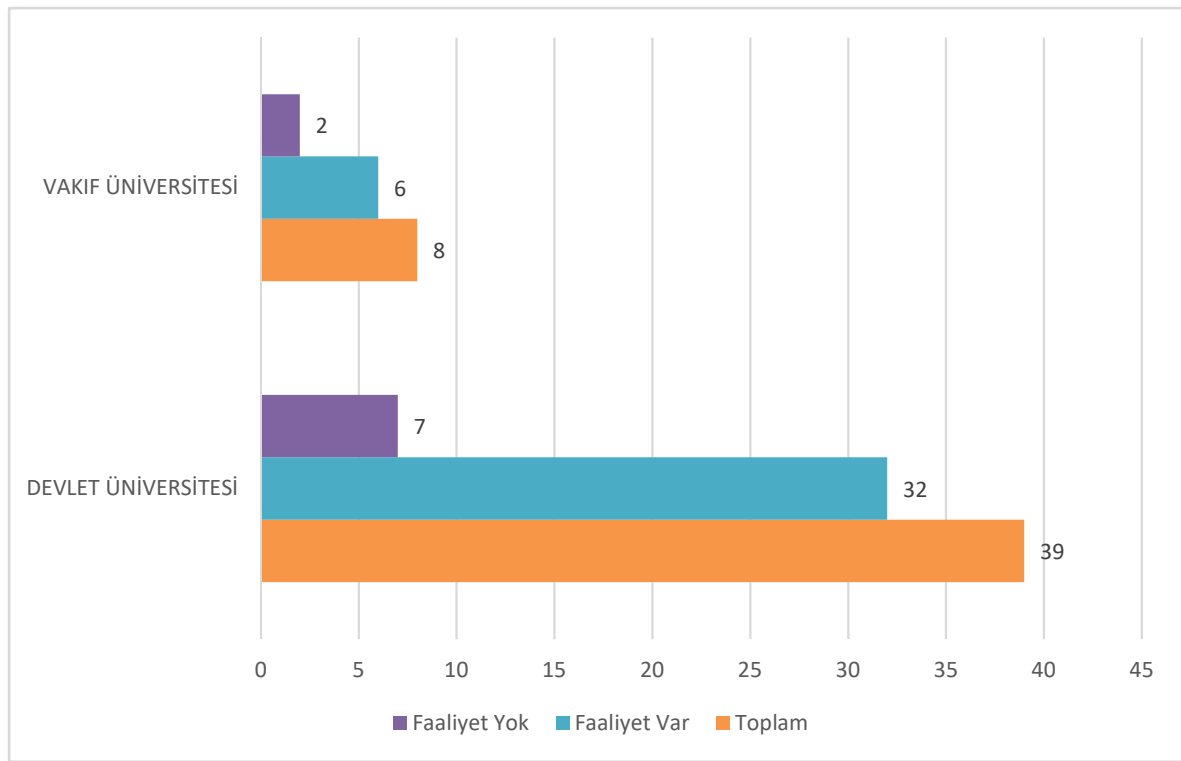

Şekil 2. Türkiye’deki PDRMER’lerin aldıkları isimler

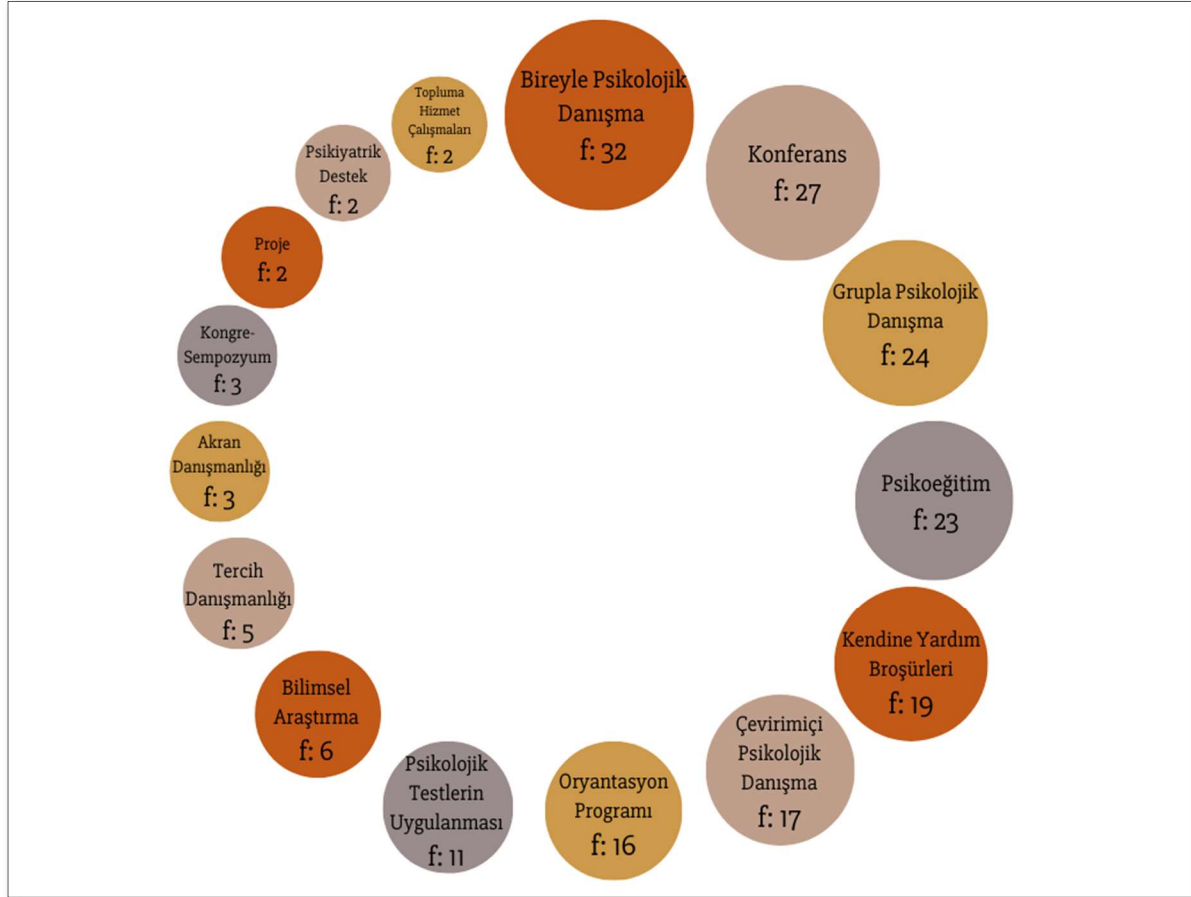
Şekil 2'ye göre Türkiye'deki PDRMER'lerin aldıkları isimler incelendiğinde; Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulama ve Araştırma Merkezi (f=24), Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Uygulama ve Araştırma Merkezi (f=10), Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi (f=3), Rehberlik ve Psikolojik Danışma Uygulama ve Araştırma Merkezi (f=2), Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Uygulama ve Araştırma Merkezi (f=2), Manevi-Psikolojik Danışmanlık Uygulama ve Araştırma Merkezi (f=1), Boğaziçi Üniversitesi Öğrenci Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Merkezi (f=1), Psikolojik ve Sosyal Danışmanlık Uygulama ve Araştırma Merkezi (f=1), Psikolojik Danışma ve Rehberlik Araştırma ve Uygulama Merkezi (f=1), Rehberlik ve Danışmanlık Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (f=1), Danışma Rehberlik Uygulama ve Araştırma Merkezi (f=1) şeklinde farklılık gösterdiği anlaşılmıştır.

Sayfa | 664

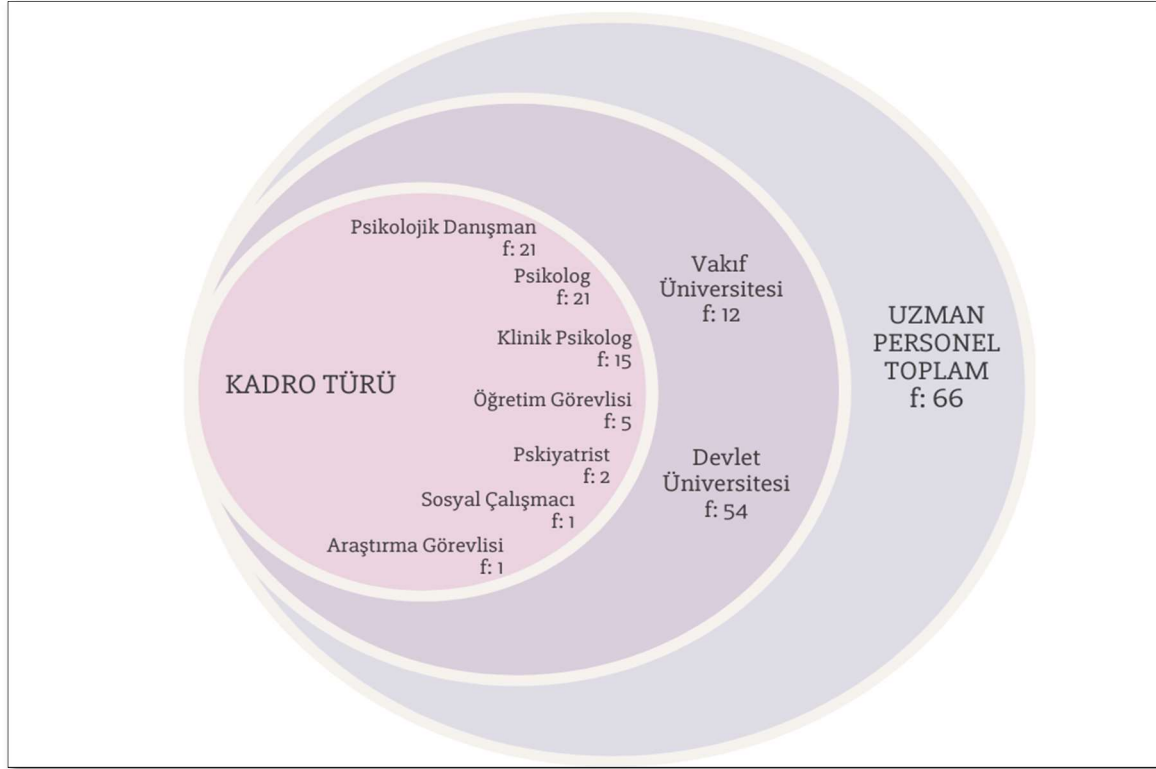
Şekil 3. Türkiye'deki PDRMER'lerin son bir yıl içerisindeki faaliyet yapma durumları

Şekil 3'te yer alan Türkiye'deki PDRMER'lerin son bir yıl içerisindeki faaliyet yapma durumları incelendiğinde; 47 merkezin 38'inin (%80.85) faaliyet yaptığı ve 9'unun (%19.15) ise yapmadığı saptanmıştır. 8 vakıf üniversitesindeki merkezlerin 6'sının (%75.00) faaliyet yaptığı; 2'sinin (%25.00) ise yapmadığı belirlenmiştir. 39 devlet üniversitesindeki merkezlerin 32'sinin (%82.05) faaliyet yaptığı ve 7'sinin (%17.95) ise yapmadığı anlaşılmıştır.

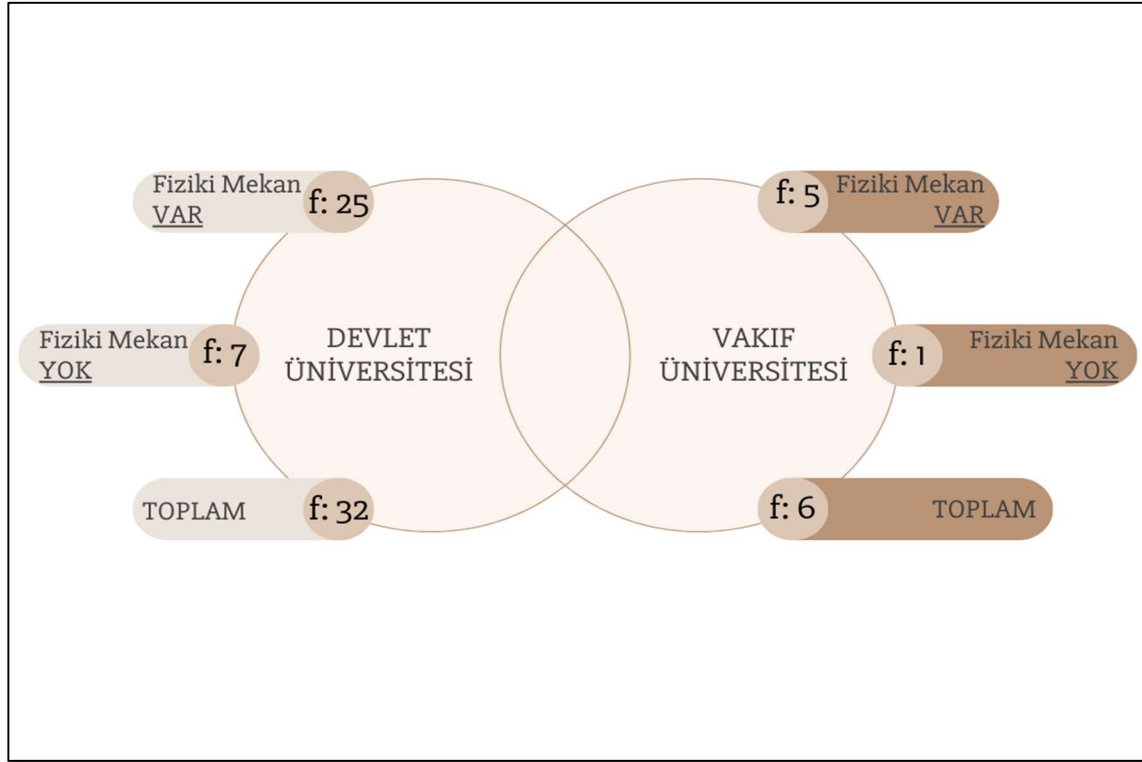
Şekil 4. Türkiye'deki PDRMER'lerde yürütülen faaliyetler

Şekil 4'e göre Türkiye'deki PDRMER'lerde yürütülen faaliyetlerin neler olduğu incelendiğinde; Bireyle Psikolojik Danışma (f=32), Konferans (f=27), Grupla Psikolojik Danışma (f=24), Psiko-Eğitim (f=23), Kendine Yardım Broşürleri (f=19), Çevrimiçi Psikolojik Danışma (f=17), Oryantasyon Programı (f=16), Psikolojik Testlerin Uygulanması (f=11), Bilimsel Araştırma (f=6), Tercih Danışmanlığı (f=5), Akran Danışmanlığı (f=3), Kongre/Sempozyum (f=3), Proje (f=2), Psikiyatrik Destek (f=2) ve Topluma Hizmet Çalışmaları (f=2) yapıldığı görülmektedir.

Şekil 5. Türkiye'deki PDRMER'lerde görev yapan yöneticiler dışındaki uzman personel sayısı ve kadro türü

Şekil 5'te yer alan, Türkiye'deki PDRMER'lerde görev yapan yöneticiler dışındaki uzman personelin sayısı incelendiğinde; devlet üniversitelerinde 54 (%81.81) ve vakıf üniversitelerinde 12 (%18.19) olmak üzere toplam 66 kişinin görev yaptığı tespit edilmiştir. Ayrıca PDRMER'lerde görev yapan yöneticiler dışındaki uzman personelin kadro türü incelendiğinde; 21'inin Psikolojik Danışman (%31.82), 21'inin Psikolog (%31.82), 15'inin Klinik Psikolog (%22.72), 5'inin Öğretim Görevlisi (%7.58), 2'sinin Psikiyatrist (%3.04), 1'inin Sosyal Çalışmacı (%1.51) ve 1'inin Araştırma Görevlisi (%1.51) olduğu belirlenmiştir.

Şekil 6. Türkiye'deki PDRMER'lerin fiziki mekâna sahip olma durumu

Şekil 6'da yer alan Türkiye'deki PDRMER'lerin fiziki mekâna sahip olma durumu incelendiğinde; son bir yıl içerisinde faaliyet yapan 38 merkezin 30'unun (%78.94) fiziki mekâna sahip olduğu ve 8'inin (%21.05) ise fiziki mekâna sahip olmadığı anlaşılmıştır. Elde edilen bu sonuçlara göre son bir yıl içerisinde faaliyet yapan 32 devlet üniversitesindeki merkezin 25'inde (%78.12) ve 6 vakıf üniversitesindeki merkezin ise 5'inde (%83.33) fiziki mekânın bulunduğu belirlenmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada Türkiye'deki PDRMER'ler incelenmiştir. Bu araştırmada cevap aranan sorulardan birisi Türkiye'de PDRMER bulunan üniversitelerin sayısı ve bu merkezlerin hangi isimle kurulduğudur. Araştırma sonucunda resmî web sayfalarına göre 205 üniversiteden 39'u devlet, 8'i vakıf olmak üzere toplam 47 tanesinde bu merkezlerin olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre bu merkezlerin sınırlı sayıdaki üniversitede yer aldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca bu merkezlerin devlet üniversitelerinde yer alma oranının vakıf üniversitelerine göre daha fazla olduğu görülmektedir. Son yıllarda bu merkezlerin sayılarının arttığı bilinmektedir ancak araştırma sonuçlarının gösterdiği gibi henüz bu merkezlerin bulunmadığı üniversitelere de rastlanmaktadır. Üniversite öğrencilerinin çeşitli konularda problemler yaşadıklarını ve bu konularda desteğe ihtiyaç duyduklarını ortaya koyan birçok araştırma bulunmaktadır (Aluede vd., 2006; Atik & Yalçın, 2010; Benton vd., 2003; Baker & Bıçak, 2006; Donat vd., 2019; Erkan vd., 2012; Güneri, 2006; Köksal & Topkaya, 2021; Sertelin Mercan & Yıldız, 2011; Özdemir & Şahin, 2019; Pektaş & Bilge, 2007; Türküm vd., 2004; Yazıcı, 2003). Üniversite yaşamı Camadan, F. ve Alpaydın, F. (2023). Türkiye'deki psikolojik danışma ve rehberlik uygulama ve araştırma merkezlerinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(1), 654-675.
DOI: 10.51460/baebd.1276204

bireylerin mesleki, akademik ve kişisel sorunlarla karşı karşıya kaldığı ve pek çok yaşam görevini kendi başına yerine getirdiği zorlu bir süreçtir (Kitzrow, 2003; Koç & Polat, 2006). Bu süreçte bireylerin ruh sağlığı problemi yaşama risklerinin olduğu belirtilmektedir (Özel vd., 2020; Hyun vd., 2006). Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemi arasında olan üniversite öğrencilerinin birçok problemle karşılaşma durumu göz önünde bulundurulduğunda gelişimsel ve sosyal güçlüklerin aşılmasında psikolojik danışma hizmetinin önemli bir ihtiyaç olduğu ortaya konulmuştur (Çivan, 2019; Hyun vd., 2006; Kızıldağ vd., 2012; Özel vd., 2020; Topkaya, 2012). Bu merkezlerin üniversitedeki öğrenciler için önemli bir psikolojik destek kaynağı olduğu ve her üniversitede olması gerektiği düşünülmektedir. Nitekim bu merkezlerin, öğrencilerin yanında akademik ve idari personele psikolojik danışma desteği vermek, bilimsel araştırma yapmak, eğitim vermek, konferans ve seminerler düzenlemek ve projeler yapmak gibi birçok farklı çalışma yapma potansiyelinin olduğu da düşünüldüğünde gerek devlet gerekse vakıf üniversitelerinde bir ayrıcalık olarak değil zorunluluk olarak yer almalarının gerektiği değerlendirilmektedir.

Türkiye'deki PDRMER'lerin resmî web sayfalarına göre 11 farklı isim altında kurulduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte araştırmada değinilen merkezler için en çok tercih edilen ismin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulama ve Araştırma Merkezi (PDRMER) ifadesi olduğu belirlenmiştir. Merkezlerin isimleri incelendiğinde birbirlerine benzedikleri ancak bu isimlerin bir standardının olmadığı anlaşılmaktadır. Merkezlerin yaptıkları çalışmalar açısından farklılaşmasının çeşitlilik olması yönüyle üniversiteler için bir kazanım olduğu söylenebilir. Ancak aynı amaç doğrultusunda kurulmuş olan merkezlerin isimlerinde bir standardın oluşmasının gerek bu merkezlerin amaçlarının belirginleşmesinde gerekse aralarındaki iş birliğinin artmasında yararlı olacağı değerlendirilmektedir. Öte yandan kurumların isimlerinin yaptıkları çalışmalar hakkında fikir vereceği ve aynı çalışmaları yapan kurumların birlikte temsil edilme durumları göz önünde bulundurulduğunda söylem birliğinin oluşması için de standartlaşmanın önemli olacağı düşünülmektedir.

Türkiye'deki PDRMER'lerin son bir yıl içerisindeki faaliyet yapma durumları incelendiğinde 47 merkezin 38'inin son bir yıl içerisinde faaliyet yaptığı belirlenmiştir. Devlet üniversitelerinde kurulan 39 merkezden 32'sinin son bir yıl içerisinde faaliyet yaptığı; vakıf üniversitelerinde kurulan 8 merkezden ise 6'sının son bir yıl içerisinde faaliyet yaptığı saptanmıştır. Bu sonuçlara göre devlet üniversitelerinde kurulup da son bir yıl içerisinde faaliyet yapan merkez oranının vakıf üniversitelerine göre daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Bu araştırmada PDRMER'lerin son bir yıl içerisinde faaliyet yapma durumları üniversitelerin resmi web sayfaları aracılığıyla incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda bazı merkezlerin resmi olarak açılmış olmalarına rağmen resmî web sayfasının aktif olmaması istenen bir durum değildir. Bu durumun söz konusu merkezlerin teknolojik alt yapı koşullarındaki ve yönetim süreçlerindeki aksaklıklardan kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Öte yandan bahsi geçen merkezlerin resmî web sayfalarının olmaması ya da pasif olması elbette bu merkezlerde herhangi bir çalışmanın yapılmadığı anlamı taşımamaktadır. Ancak merkezlerin resmî web sayfasının aktif olmaması yürütülen çalışmaların duyurulması ve diğer insanlar tarafından takip edilmesi ile ilgili bir aksaklığa neden olabileceği söylenebilir. Üniversitelerde yürütülen PDR hizmetleri ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde öğrencilerin psikolojik yardım hizmetlerine ihtiyaç duydukları halde bu hizmetlerden yeterince yararlanmadıkları belirlenmiştir (Kızıldağ vd., 2012; Kutlu, 2004; Mier vd., 2009; Rickwood vd., 2007). Bu görüşü destekler nitelikte üniversite öğrencilerinin %30'unun kampüsteki yardım hizmetlerinin farkında olmadığı, farkında olanların ise hizmetin niteliği hakkında detaylı bilgisinin olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca psikolojik danışmanlık hizmetleri hakkında yeterli bilgiye sahip

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 654-675.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 654-675.
Araştırma Makalesi / Research Paper

olmamanın profesyonel yardım aramanın önünde bir engel olduğu ortaya konulmuştur (Eisenberg vd., 2007; Yorgason vd., 2008). Topkaya ve Meydan (2013) ise yaptıkları çalışmada, bilgilendirme çalışmaları sayesinde daha fazla öğrenciye ulaşarak birçok öğrencinin hizmetlerden yararlanabileceğini vurgulamıştır. Öte yandan öğrencilerin, üniversite bünyesinde sunulan bir psikolojik destek hizmetine ihtiyaç duyduklarında yararlanmak istediklerini ortaya koyan araştırma sonuçları da mevcuttur (Karaaslan & Gürkan, 1994; Kıranşal vd., 2008; Kızıldağ vd., 2012). Yapılan bazı araştırmalarda ise psikolojik desteğe ihtiyacı olan bireylerin yardım alma kaynağı olarak çoğunlukla ailelerini ve arkadaşlarını tercih ettikleri ya da kendi kendilerine çözmeye çalıştıkları ve bir uzmandan yardım almayı ise daha az tercih ettikleri belirlenmiştir (Erkan vd., 2012; Kacur & Atak, 2011; Topkaya & Meydan, 2013). Bu araştırmaların sonuçlarına göre öğrencilerin, üniversitelerde sunulan psikolojik danışmanlık hizmetlerinden yeterince yararlanamadıkları söylenebilir. Psikolojik desteğe ihtiyaç duyduklarında çoğunlukla kaynak olarak bir uzmana başvurmadıkları ancak kendilerine sunulacak psikolojik danışma hizmetini alma konusunda ise istekli olabildikleri anlaşılmaktadır. Bu durum üniversitelerde psikolojik danışma hizmetlerinin yeterince sunulmadığı ile ya da sunulan bu hizmetlerden öğrencilerin yeterince haberdar edilmemesiyle açıklanabilir. Nitekim bu düşüncüyü destekler nitelikte, Taşkaya (2010) tarafından yapılan bir araştırmada öğrencilerin üniversiteler bünyesinde sunulan psikolojik danışma hizmetleri hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıkları belirlenmiştir. Başka bir araştırmada ise öğretim elemanlarının üniversiteler bünyesinde yürütülen psikolojik danışma hizmetlerinden yeterince haberlerinin olmadığı anlaşılmıştır (Demir & Koydemir, 2005). Bu durumun ortaya çıkmasında bu merkezlerin faaliyetlerini duyurabilecekleri resmî web sayfalarının yeterince aktif olmamasının da etkisinin olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla PDRMER'lerin resmî web sayfalarının aktif olmasının ve böylece sundukları hizmetlerden ilgili paydaşların haberdar edilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu sayede sunulan hizmetlere ihtiyacı olan bireylerin erişiminin daha kolaylaşacağı ve bu merkezlerin kuruluş amaçlarına daha uygun şekilde hareket etmiş olabilecekleri değerlendirilmektedir.

Türkiye'deki PDRMER'lerde yürütülen faaliyetlerin en çoktan en aza doğru sırasıyla; bireyle psikolojik danışma, konferans, grupla psikolojik danışma, psiko-eğitim, kendine yardım broşürleri, çevrimiçi psikolojik danışma, oryantasyon programı, psikolojik testlerin uygulanması, bilimsel araştırma, tercih danışmanlığı, akran danışmanlığı, kongre/sempozyum, proje, psikiyatrik destek ve topluma hizmet çalışmaları şeklinde sıralandığı belirlenmiştir. Bununla birlikte akran danışmanlığı, kongre/sempozyum, proje, psikiyatrik destek ve topluma hizmet çalışmalarının ise yakın sayılarda ve en az olacak şekilde gerçekleştiği saptanmıştır. Bu konuda yapılan araştırmalar incelendiğinde; Sarı vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada PDRMER'lerde genelde bireyle psikolojik danışma, grupla psikolojik danışma, akran danışmanlığı, grup rehberliği hizmetlerinin verildiği; seminer ve oryantasyon programlarının düzenlediği ve öğrencilerin karşı karşıya kaldıkları farklı problemlere ilişkin bilgilendirici broşürler hazırlandığı görülmüştür. Guinee & Ness'in (2000) çalışmasında üniversitelerde kurulan psikolojik danışma merkezlerinde sunulan hizmetlerin şu şekilde olduğu belirlenmiştir: Bireyle psikolojik danışma (%100), müşavirlik (%98,5), grupla psikolojik danışma (%95,5), önleyici/gelişimsel programlar (%95,5), çift danışmanlığı (%94), eğitim/süpervizyon (%89,6), acil durumlara müdahale (%70,1), kişilik değerlendirmesi (%67,2), mesleki değerlendirme (%56,7), kariyer danışmanlığı (%55,2), ders çalışma becerileri (%43,3) ve zihinsel değerlendirme (%41,8). Diğer bir araştırmada Güneri (2006) üniversitelerde yürütülen psikolojik danışmanlık hizmetleri kapsamında: Bireyle psikolojik danışma (%100), acil durumlara müdahale (%89), test uygulamaları (%86), müşavirlik (%77), önleyici/gelişimsel

Camadan, F. ve Alpaydın, F. (2023). Türkiye'deki psikolojik danışma ve rehberlik uygulama ve araştırma merkezlerinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(1), 654-675.*

DOI: 10.51460/baebd.1276204

programlar (%75), grupla psikolojik danışma (%68), yürütülen çalışmaların değerlendirilmesi (%68), oryantasyon programları (%68), araştırma faaliyetleri (%68), kariyer danışmanlığı (%29) ve eğitim/süpervizyon (%21) çalışmalarının gerçekleştirildiğini ortaya koymuştur. Erkan vd. (2011) tarafından yapılan araştırmada ise üniversitelerdeki psikolojik danışma merkezlerinde grupla psikolojik danışma, psiko-eğitim, mesleki danışma, konsültasyon, online yardım/bilgilendirme ve telefonla yardım/bilgilendirme hizmetlerinin yürütüldüğü saptanmıştır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar ile değinilen araştırma sonuçlarının benzerlik gösterdiği söylenebilir. Merkezlerde yürütülen faaliyet olarak psikolojik danışma uygulamalarının ilk sırada yer aldığı ve yaygın şekilde gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara göre merkezlerde daha çok müdahaleye yönelik çalışmalar yapıldığı, önleyici/gelişimsel ve araştırmaya yönelik faaliyetlere ise daha az yer verildiği görülmüştür. Bu merkezlerde yürütülen müdahaleye dönük çalışmalar oldukça önemlidir ancak önleyici/gelişimsel faaliyetlere ve araştırmaya dönük çalışmalara daha fazla yer verilmesinin bu merkezlerin hem hedef kitlesini genişleteceği hem de işlevlerini çeşitlendireceği düşünülmektedir. Çünkü bu merkezlerin birçok farklı amaç ve işlevinin olduğu bilinmektedir. Örneğin, Uluslararası Psikolojik Danışma Akreditasyon Kuruluşu (International Accreditation of Counseling Services/IACS) (2020), yükseköğretimde yürütülen psikolojik danışma hizmetlerinde olması gereken rol ve işlevleri şu şekilde belirlemiştir: Bireyle ve grupla psikolojik danışma, krize müdahale ve acil hizmetler, gelişimsel çalışmalar, müşavirlik hizmetleri, sevk işlemleri, araştırma, program geliştirme, mesleki gelişim ve eğitim programları. Boyd vd. (2003) ise üniversiteler bünyesindeki psikolojik danışma merkezlerinin üç önemli rolünün olduğunu ifade etmiştir. Birincisi psikolojik problemler yaşayan bireylere yönelik sunulan psikolojik danışma hizmetleri, ikincisi bireylerin eğitim ve yaşam amaçlarına ulaşmalarında ihtiyaç duydukları becerilerin kazandırılmasına yönelik sunulan önleyici hizmetler ve üçüncüsü ise öğrencilerin sağlıklı bir şekilde gelişmesine katkı sağlayacak olan önleyici/gelişimsel programlardır. Külahoğlu'nun (2002) Avrupa üniversitelerindeki rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerini incelediği araştırmanın sonucunda ise bu hizmetlerin yükseköğretime girişten önce, yükseköğretimin başlangıcında, yükseköğretim boyunca ve mezuniyet sırasında olmak üzere birçok süreçte bireylere yardımcı olma işlevinin olduğu vurgulanmıştır. Dolayısıyla PDRMER'lerin temel rollerinin yanı sıra günümüzde yaşanan hızlı sosyal, kültürel, ekonomik ve politik değişimleri ve üniversite öğrencilerinin kişisel ve sosyal problemlerindeki farklılaşma ve artışları da dikkate alarak rol ve işlevlerini yeniden değerlendirmesi ve güncellemesi gerekmektedir (Gizir, 2010). Bu kapsamda üniversitelerdeki bu merkezlerde müdahale hizmetlerinin yanında araştırma faaliyetlerine ve önleyici/gelişimsel çalışmalara da yaygın şekilde yer verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Nitekim üniversite öğrencilerinin psikolojik ihtiyaçları, güçlü yönleri ve yaşadıkları problemlerin neler olduğu ve bunlara ilişkin ne gibi çalışmaların yapılabileceğinin araştırılması ve ortaya konulmasının yerinde olacağı düşünülmektedir. Elde edilen bu sonuçlara dayalı olarak öğrencilerin gelişimlerine ve çeşitli beceriler kazanmalarına yönelik bireysel ya da grup etkinlikleri düzenlenebilir. Marks ve McLaughlin'nin (2005) de ifade ettiği üzere önleyici/gelişimsel programlar, psikolojik danışma almaya başvurmeyen öğrenciler üzerinde olumlu etki bırakabilmekte ve bunun da yapılan diğer çalışmalara ilişkin farkındalığı artırabileceği vurgulanmaktadır. Bu sayede merkezlerin yaptığı çalışmaların yaygın etkisinin de artacağı düşünülmektedir.

Türkiye'deki PDRMER'lerde görev yapan yöneticiler dışındaki uzman personel sayıları ve bu uzman personelin kadro türünün ne olduğuna ilişkin elde edilen sonuçlara göre son bir yıl içerisinde faaliyet yapan 38 merkezin 26'sında (%68.42) yöneticilerin dışında uzman personelin de görev yaptığı

belirlenmiştir. Devlet üniversitelerinde son bir yıl içerisinde faaliyet yapan 32 merkezin 21'inde; vakıf üniversitelerinde ise son bir yıl içerisinde faaliyet yapan 6 merkezin 5'inde yöneticiler dışında uzman personelin bulunduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre son bir yıl içerisinde faaliyet yapan merkezlerin çoğunluğunda yöneticiler dışında uzman personelin görev yaptığı anlaşılmaktadır. Ayrıca son bir yıl içerisinde faaliyet yapan vakıf üniversitelerindeki merkezlerde yöneticiler dışındaki uzman personel sayısı oranının devlet üniversitelerindeki merkezlere göre daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Bu sonuçlar, merkezlerde yöneticiler dışında uzman personelin görev almasının yürütülen hizmetlerin amacına ulaşmasını kolaylaştırdığı ve yapılan çalışmaların resmî web sayfası aracılığıyla paylaşıldığı şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte son bir yıl içerisinde faaliyet yapan bu merkezlerde yöneticiler dışında görev yapan uzman personelin kadro türünün en fazladan en aza doğru sırasıyla psikolojik danışman, psikolog, klinik psikolog, öğretim görevlisi, psikiyatrist, araştırma görevlisi ve sosyal çalışmacı şeklinde olduğu belirlenmiştir. Bu merkezlere başvuran kişilerin farklı problemlere sahip olabileceği düşünüldüğünde sunulan hizmetlerin çeşitliliğinin ve verimliliğinin yüksek olması noktasında psikolojik danışmanların yanı sıra psikiyatrist, psikolog, klinik psikolog ve sosyal çalışmacı gibi ruh sağlığı alanında çalışan uzmanların da bu merkezlerde yaygın şekilde istihdam edilmesinin yararlı olacağı değerlendirilmektedir. Ancak temel olarak PDR hizmetlerinin sunulduğu bu merkezlerde öncelikle psikolojik danışmanların istihdam edilmesinin sunulan hizmetlerin doğası gereği daha doğru olacağı düşünülmektedir. Nitekim psikolojik danışmanlık ile ilgili yapılacak çalışmalar için bu alanda iyi yetişmiş personele ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır (Bishop, 2006). Öte yandan bu merkezlerde uzman personel istihdam edilmesi kadar bu uzmanların iyi bir eğitim sürecinden geçmiş olması da önemlidir. Gizir'in (2015) ifade ettiği gibi üniversite psikolojik danışmanlığı alanında tezli/tezsiz yüksek lisans, doktora ya da sertifika programları çerçevesinde uzmanlaşmanın olması gerekmektedir.

Türkiye'deki PDRMER'lerin fiziki mekâna sahip olma durumu ile ilgili olarak son bir yıl içerisinde faaliyet yapan 38 merkezin 30'unun (%78.94) fiziki mekâna sahip olduğu anlaşılmıştır. 32 devlet üniversitesindeki merkezin 25'inde ve 6 vakıf üniversitesindeki merkezin 5'inde fiziki mekânın bulunduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre vakıf üniversitelerindeki merkezlerin fiziki mekâna sahip olma oranının, devlet üniversitelerindeki merkezlere göre daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre merkezlerde yöneticiler dışındaki uzman personel sayısı ile merkezlerin fiziki mekâna sahip olma durumlarına ilişkin sonuçların benzerlik gösterdiği saptanmıştır. Şöyle ki fiziki mekâna sahip olan 30 merkezin 25'inde (%67,19) yöneticiler dışında uzman personelin de görev yaptığı belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre fiziki mekâna sahip olan merkezlerin çoğunluğunda yöneticiler dışında uzman personelin de görev yaptığı anlaşılmıştır. Bu konuda yapılan araştırmaların sonuçları incelendiğinde bazı üniversitelerde PDRMER'ler olmasına rağmen bu merkezlerde fiziki mekân ve uzman personel olmadığı için psikolojik yardım hizmetinin verilemediği ortaya konulmuştur (İkiz & Mete Otlu, 2015). Erkan vd. (2011) tarafından üniversitelerin psikolojik danışma merkezlerinin incelendiği araştırmada ise bazı merkezlerin fiziki mekâna sahip olduğu ancak video ve ses kayıt cihazı, projektör ve fotokopi makinası gibi teknik ekipman açısından eksikliklerinin olduğu belirlenmiştir. Gerek değinilen araştırmaların sonuçları gerekse bu araştırmanın sonucundan hareketle söz konusu merkezlerin etkili ve verimli çalışmalar yapabilmeleri için öncelikli olarak fiziki mekân, uzman personel ve araç-gereç gibi ihtiyaçlarının giderilmesinin gerektiği düşünülmektedir. Çünkü bunlar merkezlerin hizmet sunulabilmeleri için ihtiyaç duyulan temel gereksinimler niteliğindedir. Değinilen ihtiyaçların giderilmesinde üniversitelerin üst yönetimine görevler düşmektedir. Üst yönetimlerin merkezlerin taleplerini dikkate almalarının üniversitelere hizmet olarak geri döneceği söylenebilir. Bu noktada

merkezlere düşen görev ise ihtiyaçlarını bildirmek ile birlikte yaptıkları ya da yapmayı planladıkları çalışmaları üniversitenin üst yönetimi ile paylaşmaları şeklinde ifade edilebilir. Merkezlerin resmî web sayfasını aktif tutmalarının bu noktada işe yarayacağı düşünülmektedir. Bishop'ın (2006) değindiği gibi bu merkezlerin, üniversitenin yönetimini yaptıkları çalışmalar hakkında bilgilendirmeleri ve yaptıkları çalışmaların kurumun diğer hedeflerine nasıl katkıda bulunabileceğini açıklamaları için çaba göstermeleri gerekmektedir.

Sayfa | 672

Bu araştırmada ulaşılan sonuçlara dayalı olarak birtakım öneriler getirilmiştir. Türkiye'de son yıllarda birçok üniversitede PDRMER'in kurulduğu görülmektedir. Bu durum yükseköğretimde yapılan PDR çalışmaları bağlamında olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte bu merkezlerin hem nicelik hem de nitelik yönünden daha ileri noktalara gelmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca PDRMER'lerin belli bir planlama ve standart çerçevesinde kurulması ve faaliyet göstermesinin daha doğru olacağı düşünülmektedir. Bu gibi birtakım standartların oluşturulmasında PDR Ana Bilim Dalları ve Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği ile yapılacak iş birlikleri çerçevesinde gerçekleştirilecek kalite ve akreditasyon çalışmalarının etkili olacağı düşünülmektedir. Gizir'in (2010) ifade ettiği üzere güncel gelişmeler ışığında temel bir üniversite PDR modelinin geliştirilmesine ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir. Böylece merkezlerin yaptıkları çalışmalarda sistematığın ve iş birliğinin daha güçlü olacağı düşünülmektedir. Araştırmada ulaşılan diğer bir sonuç da bazı merkezlerin resmî web sayfalarının pasif durumda olduğu belirlenmiştir. Bu merkezlerin faaliyetler gerçekleştirmelerinin, yaptıkları faaliyetleri resmî web sayfalarında paylaşmalarının, bu web sayfalarını güncel tutmalarının, yaptıkları çalışmaları faaliyet raporlarına yansıtma ve önemli olduğu değerlendirilmektedir. Resmî web sayfalarının aktif ve güncel olması bu merkezler ile ilgili bilgilerin doğru ve tam olarak paylaşılmasını sağlayabilir. Bununla birlikte merkezlerin dönem başlarında yapacakları oryantasyon programları, hazırlanan afiş ve broşürler ve resmi sosyal medya hesapları aracılığıyla yaptıkları ve yapacakları çalışmalar hakkında ilgili paydaşlara duyurular yapmalarının da yararlı olacağı tahmin edilmektedir. Ayrıca bu araştırma sonucunda son bir yıl içerisinde faaliyet yapan merkezlerin çoğunlukla fiziki mekâna sahip olan ve yöneticiler dışındaki uzman personelin de görev yaptığı merkezler olduğu anlaşılmıştır. Bu bağlamda merkezlere sağlanacak fiziki mekân ve uzman personel desteğinin yapılacak çalışmaları nitelik ve nicelik yönünden güçlendireceği düşünülmektedir. Nitekim personel ve mekân bu merkezler için öncelikli ihtiyaçlardır. Bunlar karşılanmadan bu merkezlerden hizmet beklemek gerçekçi görülmemektedir. Bu noktada üniversite yönetimlerinin bu konuda inisiyatif almalarının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar Türkiye'deki PDRMER'ler ve bunların resmî web sayfalarından 01.01.2022-01.01.2023 tarihleri arasında ulaşılan bilgiler ile sınırlıdır. Farklı bir ifadeyle resmî web sayfası olmayan merkezler ve PDR hizmeti sunan ancak merkez ismiyle kurulmamış olan birimlerin çalışmaları bu araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Ayrıca üniversiteler bünyesinde kurulan, merkez statüsünde olmayan ve PDR hizmeti veren farklı birimlerin olduğu da bilinmektedir. İleride yapılacak araştırmalarda bu merkezlerde görev yapanlar ya da bu merkezlerden yardım alan bireyler ile görüşmeler gerçekleştirilebilir ve merkez olarak kurulmamış olan birimler üzerinde de incelemeler yapılabilir. Bu sayede üniversitelerde yürütülen PDR hizmetleri hakkında daha derinlemesine bilgilere ulaşılabilir.

Kaynakça

- Aluede, O., Imhonde, H., & Eguavo, A. (2006). Academic, career and personal needs of Nigerian University students. *Journal of Instructional Psychology, 33*(1), 50-57.
- Atik, G., & Yalçın, İ. (2010). Counseling needs of educational sciences students at the Ankara University. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 2*(2), 1520-1526. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.228>
- Baker, Ö. E., & Bıçak, B. (2006). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sorunları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6*(2), 54-66.
- Bayram, N., & Bilgel, N. (2008). The prevalence and socio-demographic correlations of depression, anxiety and stress among a group of university students. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology, 43*, 667-672. <http://dx.doi.org/10.1007/s00127-008-0345-x>
- Benton, S. A., Robertson, J. M., Tseng, W. C., Newton, F. B., & Benton, S., L. (2003). Changes in counseling center client problems across 13 years. *Professional Psychology: Research & Practice, 34*, 66-72. <https://doi.org/10.1037/0735-7028.34.1.66>
- Bishop, J. B. (2006). College and university counseling centers: Questions in search of answers. *Journal of College Counseling, 9*(1), 6-19. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1882.2006.tb00088.x>
- Boyd, V., Hattauer, E., Brandel, I. W., Buckles, N., Davidshofer, C., Deakin, S... & Simono, R. B. (2003). Accreditation standards for university and college counseling centers. *Journal of Counseling & Development, 81*(2), 168-177. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1994.tb01707.x>
- Cansever, A., Uzun, Ö., Dönmez, E., & Özşahin, A. (2003). The prevalence and clinical features of body dysmorphic disorder in college students: A study in a Turkish sample. *Comprehensive Psychiatry, 44*(1), 60-64. <https://doi.org/10.1053/comp.2003.50010>
- Cansız Aktaş, M. (2014). Nitel veri toplama araçları. İçinde M. Metin (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (s. 337-374). Pegem Yayınları.
- Ceyhan, E., & Ceyhan, A. A. (2011). Üniversite psikolojik danışma merkezine başvuran öğrencilerin yalnızlık ve depresyon düzeyleri. *Eğitim ve Bilim, 36*(160), 81-92.
- Demir, A., & Koydemir, S. (2005). Öğretim elemanlarının üniversitelerinde bulunan pdr merkezleri hakkındaki görüşleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 21*, 123-132.
- Deniz, M. E., Avcıoğlu, S., & Hamarta, E. (2004). Psikolojik danışma servisine başvuran üniversite öğrencilerinin psikolojik belirti düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16*, 1-12.
- Dilekmen, M. (2010). Rehberliğin başlıca türleri. İçinde G. Can (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik* (s. 30-47). Pegem Yayınları.
- Donat, A., Bilgiç, B., Eskiocak, A. & Koşar, D. (2019). Üniversite öğrencilerinin sorunları ve çözüm önerileri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 9*(3), 451-459.
- Eisenberg, D., Golberstein, E., & Gollust, S. G. (2007). Help-seeking and access to mental health care in a university student population. *Medical Care, 45*, 594-601. doi: 10.1097/MLR.0b013e31803bb4c1
- Ercan, E. U. (2019). Yükseköğretimde psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine genel bir bakış. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 47*, 46-56.
- Erkan, S., Çankaya, Z. C., Terzi, Ş., & Özbay, Y. (2011). Üniversite psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1*(22), 174-198.
- Erkan, S., Özbay, Y., Cihangir Çankaya, Z., & Terzi, Ş. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları problemler ve psikolojik yardım arama gönüllükleri. *Eğitim ve Bilim, 37*(164), 94-107.
- Gizir, C. A. (2005). Stratejik Planlama: Orta Doğu Teknik Üniversitesi psikolojik danışma ve rehberlik merkezi örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 43*(43), 309-325.
- Gizir, C. A. (2010). Üniversite psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinin rol ve işlevleri: Gelişmeler ve sınırlılıklar. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6*(2), 11-25. <https://doi.org/10.17860/efd.14323>

- Gizir, C. A. (2015). 21. yüzyılda üniversite pdr merkezleri: Güncel gelişmeler, uygulamalar ve sınırlılıklar. İçinde F. Korkut-Owen, R. Özyürek, & D. W. Owen (Ed.), *Gelişen psikolojik danışma ve rehberlik* (s.177-216). Nobel Yayıncılık.
- Guinee, J. P., & Ness, M. E. (2000). Counseling centers of the 1990s: Challenges and changes. *The Counseling Psychologist, 28*(2), 267-280. <https://doi.org/10.1177/0011000000282006>
- Güneri, O. Y. (2006). Counseling services in Turkish universities. *International Journal of Mental Health, 35*(1), 26-38. <https://doi.org/10.2753/IMH0020-7411350102>
- Hyun, J.K., Quinn, B.C., Madon, T., & Lustig, S. (2006) Graduate student mental health: Needs assessment and utilization of counseling services. *Journal of College Student Development, 47*, 247-266. <https://doi.org/10.1353/csd.2006.0030>
- İkiz, F. E., & Otlu, B. M. (2015). Üniversite yaşamına uyum sürecinde yaşanan sorunlar ve başa çıkma yolları. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13*(4), 35-51. <https://doi.org/10.18026/cbusos.93556>
- İkiz, F. E., Savcı, M., Asıcı, E., & Yörük, C. (2015). Üniversite öğrencilerinde problemleri internet kullanımı ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences, 12*(2), 688-702. doi: 10.14687/ijhs.v12i2.3336
- Kacur, M., & Atak, M. (2011). Üniversite öğrencilerinin sorun alanları ve sorunlarla baş etme yolları: Erciyes üniversitesi örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 31*(2), 273-297.
- Karaaslan, A., & Gürkan, A. (1994). Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin okuldaki danışmanlık hizmeti ile ilgili görüş ve beklentilerinin incelenmesi. *Ege Üni. HYO Dergisi, 10*(1), 31-44.
- Kenny, M., Aluede, O., & McEachern, A. (2009). A comparison of counselling students' needs in the United States and Nigeria. *Australian Journal of Guidance & Counselling, 19*(1), 41-55. <https://doi.org/10.1375/ajgc.19.1.41>
- Kıranşal, N., Biçer, N., Alkan, H., & Akça, D. (2008). Kars sağlık yüksekokulu öğrencilerinin okuldaki akademik danışmanlık hizmeti ile ilgili görüş ve beklentilerinin incelenmesi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 1*(2), 13-20.
- Kitzrow, M. (2003). The mental health needs of today's college students: *Challenges and recommendations. National Association of Student Personnel Administrators, 41*, 167- 181. <https://doi.org/10.2202/1949-6605.1310>
- Kızıldağ, S., Demirtaş Zorbaz, S., Gençtanırım, D., & Arıcı, F. (2012). Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin psikolojik danışma yardımı almaya ve bu yardımın sunulduğu birimlere ilişkin görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8*(3), 185-196. <https://doi.org/10.17860/efd.83756>
- Koç, M., & Polat, Ü. (2006). Üniversite öğrencilerinin ruh sağlığı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 3*(2), 1-22.
- Köksal, B. ve Topkaya, N. (2021). Üniversite öğrencilerinin yaşadığı sorunlar ve sorun alanlarının depresyon, anksiyete ve stresle ilişkisi. *TEBD, 19*(2), 926-949. <https://doi.org/10.37217/tebd.933931>
- Külahoğlu, Ş. (2002). Avrupa üniversitelerinde rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15*(1), 163-185.
- Kutlu, M. (2004). Üniversite öğrencilerinin alıştırma-oryantasyon hizmetlerine ilişkin karşılaştıkları sorunlar ve beklentileri. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Lambert, V., & Lambert, C. (2012). Qualitative descriptive research: An acceptable design. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research, 16*(4), 255-256.
- Marks, L. I., & McLaughlin, R. H. (2005). Outreach by college counselors: Increasing student attendance at presentations. *Journal of College Counseling, 8*(1), 86-96. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1882.2005.tb00075.x>
- Mediko-Sosyal Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Dairesi Uygulama Yönetmeliği. <https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.10169&MevzuatIliski=0>
- Mier, S., Matthew, B., & Shropshire, S. (2009). Community consultation and intervention: supporting students who do not Access counseling services. *Journal of College Student Psychotherapy, 23*(1),16-29. <https://doi.org/10.1080/87568220802367602>

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (1), 654-675.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (1), 654-675.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Özdemir, S., & Şahin, S. (2019). *Üniversitede psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetine başvurularda öğrencilerin ruhsal problem alanlarının incelenmesi*. IX. International Congress on Psychological Counseling and Guidance in Higher Education, 15-17 Kasım, Marmara University.
- Özel, Y., Türkleş, S. ve Erdoğan, S. (2020). Üniversite öğrencilerinde ruhsal durumun incelenmesi. *Jaren*, 6(2), 220-228. <https://doi.org/10.5222/jaren.2020.41033>
- Pektaş, İ., & Bilge, A. (2007). Ege Üniversitesi İzmir Atatürk Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin problem alanlarının belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(13), 83-98.
- Rickwood, D. J., Deane, F. P., & Wilson, C. J. (2007). When and how do young people seek professional help for mental health problems?. *Medical Journal of Australia*, 187(7), 35-39. <https://doi.org/10.5694/j.1326-5377.2007.tb01334.x>
- Sarı, E., Kaya, C., & Arslan, A. (2019). *Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberlik uygulama ve araştırma merkezleri*. IX. International Congress on Psychological Counseling and Guidance in Higher Education, 15-17 Kasım, Marmara University.
- Sertelin Mercan, Ç. & Yıldız, S. (2012). Eğitim Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Üniversiteye Uyum Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *HAYEF Journal of Education*, 8(2), 135-154. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhayefd/issue/8795/109919>
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2016). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Taşkaya, S. M. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının üniversitelerde verilmekte olan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri (Mersin Üniversitesi örneği). *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 40-49. <https://doi.org/10.17860/efd.60325>
- Topkaya, N., & Meydan, B. (2013). Üniversite öğrencilerinin problem yaşadıkları alanlar, yardım kaynakları ve psikolojik yardım alma niyetleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 25-37.
- Türküm, A. S. (2007). Üniversite gençliğine yönelik psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri cilt-1. İçinde R. Özyürek, F. Korkut-Owen, & D. W. Owen (Ed.), *Gelişen psikolojik danışma ve rehberlik* (s. 201-218). Nobel Yayıncılık.
- Türküm, A. S., Kızıldaş, A., & Sarıyer, A. (2004). Anadolu Üniversitesi psikolojik danışma ve rehberlik merkezinin hedef kitesinin psikolojik ihtiyaçlarına ilişkin ön çalışma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(21), 15-27.
- Uluslararası Psikolojik Danışma Akreditasyon Kuruluşu/IACS, (2020). *Inspiring excellence in student mental health care*. <https://iacsinc.org/iacs-standards/>
- Yazıcı, E. (2003). Türk üniversite gençliği araştırması: *Üniversite gençliğinin sosyokültürel profili*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- YÖK (2022a) <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- YÖK (2022b) <https://yokatlas.yok.gov.tr/universite.php>
- Yorgason, J. B., Linville, D., ve Zitzman, B. (2008). Mental health among college students: do those who need services know about and use them? *Journal of American College Health*, 57(2), 173-81
- Yükseköğretim Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2547.pdf>